

amerikai kőrís neve *Fraxinus americana* L., nem pedig az átmenetileg használt *Fr. pennsylvanica* Marsch., melynek levele rövidebb emennél, hátlapja pedig nemcsak az erek mentén pillás.

A tisztánlátást elősegítené egy részletes magyar dendrológia.

A Somogy megyei Nyárfabizottság

MARTON TIBOR főmérnök, Kaposvár

Népgazdaságunk növekvő faanyagszükségletének hazai forrásból történő mielőbbi biztosításának egyik legjobban járható útja a nyártelepítések széleskörű kiterjesztése. Ezért fogadta egyöntetű helyesléssel és megaláztatással az egész magyar érzésközösség az 1958. januárjában tárcaközi szinten életre hívott *Országos Nyárfabizottságot*, mely hivatva lesz a 18 évre (1958—1975) kidolgozott mintegy 120 ezer ha-t kitevő nyártelepítési program tervszerű végrehajtását biztosítani. Az Országos Nyárfabizottság azonban egymagában nem oldhatja meg egészen a távlati nyártelepítés feladatait. Az egész országra kiterjedő széleskörű társadalmi összefogásra van szükség ahhoz, hogy minden megye termőhelyi adottságaihoz képest maximálisan részt vegyen az országos programból reá jutó feladat végrehajtásában. Ez pedig nem képzelhető el másként, csakis úgy, ha megyénként is megalakulnak a nyárfabizottságok, amelyek megteremtik a cél érdekében szükséges társadalmi összefogást, koordinálják a feladat végrehajtásában közreműködő szervek munkáját, biztosítják a nyártelepítésre alkalmas területek felkutatását, valamint a telepítéshez szükséges hitelfedezetet és nem utolsósorban megtermeltetik a megyék erdőgazdaságaiban megfelelő mennyiségben és minőségben a megye termőhelyein legjobb fejlődést ígérő nyárfajtákat.

Ezzel a céllal alakult meg 1958. november elején Somogy megyében a *Megyei Nyárfabizottság*. A Megyei Nyárfabizottság munkájában az alábbi szervek vesznek részt: Megyei Pártbizottság Mezőgazdasági Osztálya; Megyei Tarács VB. Mezőgazdasági Osztálya; Megyei Kisz Bizottság; Megyei Medosz; Hazafias Népfront Megyei Bizottsága; Pécsi Vízügyi Igazgatóság; Pécsi Máv Igazgatóság; Közlekedés és Postaügyi Minisztérium Kaposvári Közüti Igazgatósága; Termelőszövetkezeti Tanács Kaposvári Kirendeltsége; a megye önálló célgazdaságai; Megyei Gépállomások; Balatoni Intéző Bizottság; Megyei Talajvédelmi Bizottság elnöke; valamint a megye három erdőgazdasága.

A Somogy megyei Nyárfabizottság megalakulását sürgette az a körülmény is, hogy a nyártelepítést ez ideig igen elhanyagolták a megyéber, jöllehet a termő-

helyi adottságok lehetővé tennék a remesnyarak telepítésének eddiginél sokkal nagyobb arányú felkarolását. Ezt alátámasztják a megye egyes területein jelenleg is meglévő és jó fejlődést mutató nyárfasorok és nyárfacsoportok, mint pl. Kadarkút község határában, továbbá Csököly és Gige közötti országút mentén, valamint a Balaton partján több helyen, különösen Balator.mária határában. A nemesnyaraknak kis százalékból való jelenléte elsősorban azzal magyarázható, hogy a megye erdő-sültsége viszonylag magas (20%), tehát a lakosság faanyag igényének kielégí-tése az egyéb fafajokból közel biztosítva volt s eddig nem igen érezték a nyárfa hiányát. Így érthető, hogy a folyók, vízfolyások, árkok, halastavak partjai nagyobb részt csupaszkok; az országutak mentén leginkább a kevésbé értékes jegenye-nyarak láthatók; a vasutak mente is többnyire fátlan és az állami gazdaságokban, termelőszövetkezetekben, községi legelőkön és egyéb községi területeken sem szorgal-mazták a nemesnyarak telepítését. A megye erdőgazdaságjaiban a dombvidék őshonos nyárfája, a régebben gyomfaként kezelt rezgőryár is csaknem teljesen eltűnt. Tehát jelenleg a megye területén a nyarak elenyésző mértékben vannak jelen. Ezen a hely-zeten a népgazdaság faanyagellátásának megoldása érdekében sürgősen változtatni kell.

Az országos nyártelepítési programból Somogy megyére a 18 éves időszak alatt 6460 ha-t kitevő feladat jut. Éspedig

a jelenlegi hároméves terv alatt	1110 ha
az ezt követő öt éves tervben	2350 ha
a harmadik tíz éves szakaszban pedig	3000 ha

Főleg az erdőgazdaságokat terhelő előhasználati nyár telepítésekből — egyen-lően osztva el a 32 erdőgazdaság között a 18 évre vonatkozó feladatokat — a megye három erdőgazdaságára évi 846 ha telepítés esne. Ez utóbbi — tekintve a somogyi erdőfelújítási adottságokat — csupán maximum 500 ha-ban volna meghatározható évi feladatként a három erdőgazdaságra nézve.

Ezekutatán vizsgáljuk meg, van-e területi lehetőség Somogyban a fenti nyártele-pítési terv megvalósítására? Számba véve a nyártelepítésre szóbajöhető területeket azt mondhatjuk, hogy igenis van. Melyek ezek?

	Összesen	Évente
1. A Pécsi Vízügyi Igazgatóság hatáskörébe tartozó, mintegy 1300 km hosszúságot kitevő folyók, csatornák, árkok mentén nemesnyárral telepítendő	2300 ha	128 ha
2. A Pécsi Máv Igazgatóság kezelésében levő, mintegy 736 km hosszú vasútvonal mentén	500 ha	28 ha
3. A Közút kezelésében levő, kb. 1456 km hosszú út mentén	700 ha	39 ha
4. Az Állami Gazdaságok, Célgazdaságok, Sertés-nyelésztő Vállalat, valamint a Gépállomások terü-letén	300 ha	17 ha
5. Termelőszövetkezetek területén	200 ha	11 ha
6. A Községi Tanácsokhoz tartozó Legeltetési Bi-zottságok legelő területein	700 ha	29 ha
7. Községi Tanács egyéb területein	550 ha	30 ha
8. Egyéni fásításokkal	500 ha	28 ha
9. Erdőgazdaságok területén	1250 ha	70 ha
Mindösszesen:	7000 ha	380 ha

Tehát a megyére jutó 6460 ha-os feladat a rendelkezésre álló 7000 ha-nyi terüle-ten bőven teljesíthető lesz.

A nyárfásítás jelenlegi mértéke azorban nem egyezik a megyére eső program diktálta ütemmel. A jelenlegi hároméves tervben ugyanis évente 370 ha rendes nyár-telepítést, valamint cca. 500 ha előhasználati nyártelepítést kellene végrehajtani. Ez-zel szemben a helyzet a következő:

1957/58-ban végrehajtott nyártelepítés

	üzemi nyártelepít. nagyobbára előh.	erdőnkív. nyártelepítés
Északsomogyi Áll. Erdőgazdaság területén	41 ha	60 ha
Középsomogyi Áll. Erdőgazdaság területén	105 ha	30 ha
Délsomogyi Áll. Erdőgazdaság területén	105 ha	20 ha
Összesen:	251 ha	110 ha

1958/59. évre tervezett nyártelepítés

Észak-somogyi Áll. Erdőgazdaság területén	70 ha	43 ha
Középsomogyi Áll. Erdőgazdaság területén	264 ha	163 ha
Délsomogyi Áll. Erdőgazdaság területén	340 ha	23 ha
Összesen:	674 ha	229 ha
Az első két évben összesen:	925 ha	339 ha

A fenti adatokból kitűnik, hogy különösen az erdőkívüli fásítás vonalár, nagymértvű az ütemtől való lemaradás, mert a két évre előirányzott mennyiségnek csupán 40%-át végezték el. Feltűnő a Délsomogyi Áll. Erdőgazdaság területén az erdőkívüli nyártelepítés alacsony mértéke, noha a megye déli részein kínálkoznak a legkedvezőbb adottságok a nyártelepítésre.

A hároméves tervidőszak első két évének számadatai is a mellett szólnak, hogy szükség van a Megyei Nyárfabizottság irányító és koordináló munkájára, mert egyébként az országos nyárfásítási program nem valósulna meg teljes mértékben a kívánt ütem szerint.

A Somogy megyei Nyárfabizottság első ülése foglalkozott a Bizottságban közreműködő szervek tennivalóival és feladataival is.

A megye erdőgazdaságai számára feladatként jelölte meg:

1. A program kivitelezéséhez szükséges fásítási anyag megtermelését. Ezen belül elsősorban olyan nyárfajták megnevelését, amelyek a megye nyártelepítésre szóbajöhető termőhelyein a legjobb fejlődést fogják mutatni. Ebből a célból a Középsomogyi Erdőgazdaság nagybajomi erdészetében 1959. tavaszán létesítendő 15 ha-os populétumban elültetett fajták fejlődését figyelemmel kell kísérni. A megye középkötött talajain az olasz nyár biztat eredménnyel. Erre enged következtetni a Középsomogyi Erdőgazdaság lukácspusztai csemetekertjében 1958. tavaszán eldugványozott (sárvári telepről származó) olasz nyár szaporító anyag fejlődése. Ezek az egyéves, és már csaknem suháng méreteket elérő nyárcsemetek szép fejlődésükkel, egyenes törzsalkatukkal, rozsdamentes, élénkzöld levélzetükkel előnyösen válnak el a csemetekert szomszédos tábláiban nevelt kései és korai nyáráktól, amelyeknek levelei a rozsdagombától erősen fertőzöttek. Az olasz nyáron kívül feltétlenül kísérletezni kell a kisebb igényű, holland nyárfajtával is.
2. A megye területén meglévő rezgőnyár-egyedek és csoportok felkutatását, valamint a rezgőnyár-csemetennevelés magról történő megoldását. Ugyanis a dombvidéki előhasználati nyártelepítés nem nélkülözheti a rezgőnyárat.
2. A nyártelepítéseknek kivitelezésre való átvételét és a telepítési munkák gépesítését. A Bizottságban szereplő többi szervnek legfontosabb teendőjeként a nyártelepítésre alkalmas területek felkutatását és rendelkezésre bocsátását; nyártelepítések védelmét, valamint a fásítási költségek és hiteltervezet körültekintőbb összeállítását írta elő.

Rámutatott a Megyei Nyárfabizottság első ülése arra is, hogy a nyártelepítési program sikeres végrehajtása nagyor. sok tekintetben a helyi tanácsokon múlik. Amennyiben a helyi tanácsok szívügyüknek tekintik a kérdést és komolyan foglalkoznak vele, akkor a nyártelepítés menni fog.

A végrehajtás biztosítása érdekében községenként ki kell alakítani a Megyei Nyárfabizottság aktíva hálózatát is. Az aktívahálózat 4 főből állna. Éspedig:

A Községi Tanács mezőgazdasági előadójából, a Hazafias Népfront helyi képviselőjéből, a községi Kisz Bizottság vezetőjéből, valamint a területileg illetékes kerületvezető erdészből, illetve az olyan községekben, ahol erdészet működik, ott az erdészet vezetője lenne a községi aktívahálózat negyedik tagja. A fent említett módon kialakítani javasolt aktíva-csoport tartaná ébren a községek területén a nyárfásítás gondolatát és szorgalmazná a telepítési munkák ütemszerinti elvégzését. Ezer. túlmenően szükség volna arra is, hogy a községi tanácsok legalább két ízben, — az őszi és tavaszi fásítási idény beindulása előtt — tartandó VB.-ülések egyikén napi-rendi pontként foglalkozzanak a nyártelepítés ügyével és az üléseken olyan határozatok születnének, amelyek a község területén biztosítanák a telepítési program gyakorlati megvalósítását.

A Megyei Tanács Oktatási Osztályának oda kell hatnia, hogy a megye általános és középiskolaiban a fásítási idények beindulása előtt az osztályfőnöki órák egyikén foglalkozzanak a nyártelepítések fontosságával, a nyárfák szakszerű ültetésével, ápolásával, valamint a fásítások védelmével. Nyomatékosan mutatott rá a Nyárfabizottság alakuló ülése a megye Kisz Bizottságának fontos munkájára a nyártelepítési feladatok végrehajtása terén. A Kisz Bizottságoknak mozgósítaniuk kell az ifjúságot a

telepítési munkák elvégzésére. Ez a munka ne csak a fásítási hónap keretére korlátozódjék, hanem az őszi erdősítési időnyben is és az ápolási munkákban is vegyék ki részüket a Kisz-fiatalok. Az „Ültess és gondozz annyi fát, ahány éves vagy!” jelmondatnak a fásítási munkák területén feltétlenül érvényt kell szerezni.

A Hazafias Népfront azzal tudja leginkább támogatni a nyárfásítási program megvalósítását, ha minél szélesebbkörű propagandát fejt ki az egyénileg gazdálkodó parasztság köréber. Erre a célra eredményesen használhatná fel a téli időszakokban tartandó ismeretterjesztő előadássorozatot, melyeknek keretében megismertetné dolgozó parasztgunkkal a nyárfa fontosságát és szakszerű nevelését. Az egyéni fásítók részére kiadásra kerülő, ingyenes nyárcsemete kétségtelenül segíteni fogja a program megvalósítását.

A sajtó ugyancsak a propagandán keresztül viheti a legeredményesebben előbbre a nyárfásítás ügyét. A fásítási időnyek alatt gyakrabban biztosítsor helyet az újság hasábjain a fásítással foglalkozó cikkeknek és népszerűsítienie kell a faültetésben élenjáró Kisz-brigádokat, községeket, termelőszövetkezeteket, állami gazdaságokat és az egyéni gazdákat. Nem utolsósorban szüksége van a nyárfásítás ügyének a megyei Pártbizottság messzemenő támogatására is. Kívánatos lenne, hogy a községi pártszervezetek taggyűlésein a fásítási időszakok előtt foglalkoznának a nyártelepítés kérdésével és a községek kommunisztái messzemenőleg támogatsák a többi társadalmi szerv ezirányú munkáját.

A Somogy megyei Nyárfabizottság évente kétszer tervezi az ülések megtartását. Március és szeptember hónapokban tart rendszeres teljes ülést. A teljes ülések időszaka között a bizottság három tagú szűkebbkörű vezetősége viszi az ügyek intézését.

Az elkövetkezendő évek igazolni fogják, hogy szükség van-e a Megyei Nyárfabizottság munkájára. Véleményem szerint szükség van rá, mivel népgazdaságunk faanyagellátásának biztosítása szempontjából annyira fontos nyárfásítási program csakis az érdekelt szervek munkájának összehangolásával, a telepítések tervszerű irányításával, valamint széles társadalmi összefogással vihető sikerre. Úgy gondolom, hogy a megalakult Megyei Nyárfabizottság megfelel a fenti célkitűzéseknek és biztosíték lesz arra, hogy Somogy megye eredményesen fogja megvalósítani az országos programból reá eső feladatokat.

Erdőnevelési Konferencia

A Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Erdészeti Főigazgatóság és az Országos Erdészeti Egyesület szeptember 6—12-ig, külföldi meghívottak részvételével erdőnevelési konferenciát rendez.

A konferencia célja megvitatni az erdőnevelés elméleti és gyakorlati kérdéseit, az erdőnevelési kutatás és gyakorlati tevékenység terén az elmúlt 10—12 évben elért eredményeinket és megismerni azokat a sikereket, amelyeket más országok az erdőnevelési kutatás és gyakorlati tevékenység terén az utóbbi években elértek.

A konferencián a következő előadások hangzanak el:

1. Az erdészeti tudományos kutatás Magyarországon.
2. Erdőgazdaságunk helyzete és fejlesztési célkitűzéseink.
3. Erdőnevelésünk néhány elméleti és gyakorlati kérdése.
4. A nyárasok és bükkösök magasabb értéktermelésének erdőnevelési vonatkozásai.
5. Az előhasználatok jelentősége a fakitermelésben a magyar erdőgazdaságban.
6. Erdőnevelési kutatásunk helyzete.
7. Erdőgazdaságaink erdőnevelési tevékenysége.

A konferencia után két tanulmányút keretében a Tanulmányi, a Sárvári és a Szombathelyi erdőgazdaságokban, valamint a Szolnok megyei, Hajdúsági, Nyírségi, a Zemplénhegységi és a Nyugatbükkü erdőgazdaságokban a helyszínen is bemutatjuk erdőnevelési eljárásunkat és gyakorlatunkat.